

บทที่ 6

ปัญหา แนวโน้มในด้านต่างๆ ศักยภาพและข้อจำกัด โครงการที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มด้านต่างๆ

ในบทนี้ส่วนแรกจะกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในด้านต่างๆ เช่นปัญหาด้านการเกษตร ปัญหาด้านการค้าการบริการ ปัญหาด้านการอุตสาหกรรม ปัญหาด้านการท่องเที่ยว ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ปัญหาด้านสังคม

ส่วนที่สองจะกล่าวถึงศักยภาพและข้อจำกัดด้านการเกษตร การค้าการบริการ การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ และในที่สุดท้ายจะกล่าวถึงนโยบายที่เกี่ยวข้อง โครงการที่อยู่ระหว่างการศึกษาและอาจจะมีผลกระทบต่อพื้นที่อำเภอปากช่อง และแนวโน้มด้านต่างๆที่สำคัญ

6.1 สภาพปัญหาทางด้านต่างๆ

สภาพปัญหาที่มีอยู่ในพื้นที่อำเภอปากช่องมีดังนี้

6.1.1 ปัญหาทางการเกษตร

ภาคการเกษตรนับว่า มีปัญหามากที่สุด มีผลกระทบต่อเกษตรกรส่วนใหญ่ของอำเภอปากช่อง และยังส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านอื่น เช่นการค้าการบริการ การอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว สภาพเช่นนี้เกิดมานานและสะสมจนเกิดเป็นวงจรที่ยากต่อการแก้ไขด้วยวิธีการหรือแนวคิดที่เกษตรกรในพื้นที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาที่เกษตรกรประสบได้แก่

6.1.1.1 ปัญหาการขาดปัจจัยการผลิต

ปัญหาการขาดปัจจัยการผลิตมีดังนี้

1) ไม่มีที่ดินทำกิน

นับว่า เป็นปัญหาในระดับชาติ จำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลจากทางรัฐบาล การที่เกษตรกรไม่มีที่ทำกินนั้นมีด้วยกันจากหลายสาเหตุ สาเหตุหลักในพื้นที่อำเภอปากช่องได้แก่การที่เกษตรกรจากพื้นที่อื่นๆ อพยพมาขายแรงงานในภาคการเกษตร หรือเกิดจากการขายที่ดินที่ตัวเองเคยทำการเกษตรให้แก่คนนอกพื้นที่เพื่อมาทำการเกษตรหรือเพื่ออยู่อาศัยเช่นในตำบลหนองน้ำแดง หรือในขณะนี้จับจองพื้นที่ป่าสงวนอยู่ แต่ต้องการให้รัฐรับรองหรือแปลงให้เป็น นส.3 หรือไม่มีที่ดินมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว บางรายเกิดจากการที่รัฐเข้าไปปลูกป่าแล้วโดนไล่ที่ออกมา

ส่วนที่ดินทำการเกษตรร้อยละ 80 ของตำบลจันทก้อยในเขตพื้นที่ทหาร ต้องเช่าทหารทำกิน ทำให้ขาดกำลังใจเพราะไม่ใช่ที่ของตัวเองจึงเป็นการทำแบบขอไปที เกษตรกรจะขาดบ่อหรือสระน้ำต้องขออนุญาตก่อนจึงขุดได้ ซึ่งสวนใหญ่จะไม่ได้รับอนุญาต

2) ขาดแคลนพันธุ์พืช

มักจะเกิดกับเกษตรกรผู้ด้อยโอกาส ซึ่งนอกเหนือจากจะไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพแล้ว ช่องทางในการหาพันธุ์พืชที่ดีก็มีโอกาสน้อย เช่นพันธุ์ทุเรียน พันธุ์อู่น ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ผลต่างๆ ยกเว้นไม้ผลที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ นอกจากนั้นยังขาดพันธุ์พืชที่มีการปรับปรุงพันธุ์ที่ดี เกษตรกรบางส่วนมักจะไม่นอยากเสี่ยงไปหาพันธุ์พืชที่ไม่เคยปลูกในพื้นที่ นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทในราคาแพง เช่นข้าวโพดในราคา 90-99 บาท/กิโลกรัม

3) ปุ๋ย/ ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง

เกษตรกรมีความรู้เรื่องปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชน้อยมาก เช่นในที่ดินของตนไม่รู้ว่ามีธาตุอาหารใดขาดไปบ้าง แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าต้องใส่อะไรลงไป ในจำนวนเท่าไร แม้แต่ในแปลงที่ใกล้ๆ กันแต่เคยปลูกพืชต่างชนิดกัน ธาตุอาหารที่เหลืออยู่ย่อมไม่เท่ากัน ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงโดยใช่เหตุ เช่น ถ้าตอนเริ่มปลูกรู้ว่าพืชต้องการ N มาก หากทดลองหาพืชสารอาหารที่มีอยู่ในพื้นที่ของตน เมื่อทราบแล้วก็สามารถใส่ปุ๋ย N ตามความเหมาะสม มีใส่ใส่ที่ NPK สูตร 15-15-15 ไปทั้งหมดซึ่งเท่ากับเสียปุ๋ยไปถึง 2 ส่วนใน 3 ส่วน เนื่องด้วยปุ๋ยบางชนิดจะละลายไปกับน้ำ ปุ๋ยมีราคากระสอบละ 450 บาท

สวนยาปราบศัตรูพืชนั้นไม่เป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภค ทำให้ความต้องการของพืชที่ใส่ยาปราบศัตรูพืชลดน้อยลง หรือราคาลดต่ำลง เกษตรกรนิยมใช้ยาปราบศัตรูพืชเนื่องจากสะดวกแต่ยาปราบศัตรูพืชมีราคาแพงยังต้องให้แรงงานเข้าไปพ่นยา ทำให้ต้นทุนการทำเกษตรเพิ่มขึ้นอีก ในเรื่องของวัชพืชมีความคิดว่าวัชพืชพวกนี้แย่งสารอาหารไป ในความเป็นจริงดินที่มีการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินอย่างถูกต้องนั้น สามารถจะปลูกพืชได้หนาแน่นอยู่แล้วหรือการปลูกพืชหมุนเวียนก็จะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยกำจัดวัชพืช ซึ่งถ้าหากสามารถปลูกพืชชนิดอื่นแซมนอกจากจะได้ผลผลิตเพิ่มยังจะได้กำจัดวัชพืชได้อีกด้วย และในช่วงที่พืชกำลังเจริญเติบโตมีโรคและแมลงรบกวนทำให้ต้องซื้อน้ำยาเคมีขวดละ 500 บาท มาใช้ในการกำจัด

4) ขาดเทคโนโลยีการผลิต

เทคโนโลยีการผลิตนับว่า มีความสำคัญต่อการเกษตรสมัยใหม่มาก เป็นส่วนที่จะเพิ่มผลผลิตการผลิตหรือเป็นการเพิ่มความสามารถในการปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความต้องการเฉพาะ

ด้านเช่นอุณหภูมิ หรือความชื้นที่พอเหมาะ ส่วนการให้น้ำแก๊พซีมีตั้งแต่ระบบน้ำขนาดใหญ่ไปจนถึงระบบน้ำขนาดเล็กย่อยทำให้เกษตรกรก้าวออกจากการทำการเกษตรแบบพึ่งฝนอย่างเดียว นอกจากนี้ ยังสามารถให้ปุ๋ยไปพร้อมกับการให้น้ำ สามารถคุมความเข้มข้นที่ต้องการ เวลาที่ต้องการ จนกระทั่งการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การปลูกพืชผักแบบไร้ดินก็อาจเรียกได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการเกษตร ที่สามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร โดยที่ทราบว่าผู้บริโภคมีความต้องการหลากหลาย ผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถเข้าไปถึงความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะด้านก็จะสามารถได้มูลค่าเพิ่มที่สูงได้ เทคโนโลยีเหล่านี้ในสวนมากต้องการบุคลากรที่มีความรู้อย่างแท้จริง เกษตรกรรายใหญ่ๆที่มีความรู้และเงินทุนสูงจึงประสบความสำเร็จ แต่เกษตรกรรายย่อยนั้นยังประสบปัญหาอยู่ ทั้งในแง่ของปริมาณที่ดิน แรงงาน เงินทุน ความรู้ การตลาด ความคุ้มค่าในการใช้เครื่องมือเครื่องจักรทดแทนแรงงาน ซึ่งสามารถรวมตัวกันจัดการได้

5) ขาดเทคโนโลยีการแปรรูป

เทคโนโลยีการแปรรูปนับว่ามีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะช่วยเกษตรกรจัดการกับผลผลิตที่ล้นตลาด ไม่ว่าจะเป็นการแปรรูปนม ไปเป็นเนย ครีมชีสประเภทต่างๆ แปรรูปมะม่วงไปเป็นมะม่วงกวน หรือแปรรูปข้าวโพดไปเป็น ข้าวโพดหวานกระป๋อง นมข้าวโพด ฯลฯ ซึ่งเมื่อผลผลิตล้นตลาดและเกษตรกรไม่ได้พึงพิงตลาดท้องถิ่นของตนที่สามารถระบายได้เร็ว โดยส่วนใหญ่จะถูกพ่อค้าคนกลางหรือโรงงานต่างๆรับซื้อโดยให้ราคาตลาดที่ค่อนข้างจะต่ำ

นอกจากนี้เกษตรกรมักจะขอความช่วยเหลือจากทางรัฐ ซึ่งถ้ารอเช่นนั้นก็คงจะต้องรอกันอีกต่อไปไม่รู้เมื่อไร หากแต่เกษตรกรรวมกลุ่มจัดการด้วยตนเองซึ่งหมายความว่า จะมีเงินทุน แรงงาน รวมทั้งแนวทางในการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับตนเอง อีกทั้งยังสามารถรัฐบาลในเรื่องการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการผลิตภาคเกษตรกรรมได้อีกด้วย ที่สำคัญเกษตรกรจะได้พัฒนาขีดความสามารถของตัวเองให้สามารถแข่งขันกับเกษตรกรในพื้นที่อื่นหรือลดปัญหาการเสียเปรียบในการขายผลผลิต

6.1.1.2 ปัญหาของดิน

ปัญหาของดินพบว่า แม้จะมีบ้างในบางพื้นที่ของตำบลแต่ยังไม่รุนแรงเท่าพื้นที่อื่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถแก้ไขได้ ด้วยเหตุว่าพื้นที่นี้เคยมีสภาพเป็นป่าดงดิบ ทุ่งหญ้า และ นาข้าวมาก่อน สภาพโดยรวมแล้วสามารถปลูกพืชได้หลายประเภท อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบสามารถจำแนกได้ดังนี้

- 1) ดินเปรี้ยว มีปรากฏอยู่ใน 3 พื้นที่ตำบลได้แก่ บ้านซำม่วง บ้านซำไม้ล้ม บ้านหนองสะแกเหนือ บ้านซำหินแก้ว ตำบลจันทึก บ้านกุดคล้าย บ้านวังประดู่ บ้านคลองเสือ บ้านท่าช้าง ตำบลหมูสีและ บ้านทรายทอง ตำบลหนองน้ำแดง
- 2) ดินจืด มีปรากฏอยู่ทั้ง 12 พื้นที่ตำบล รวมทั้งหมด 47 หมู่บ้าน
- 3) ดินเค็ม มีปรากฏอยู่ใน 2 พื้นที่ตำบลได้แก่ บ้านเหวปลากั้ง ตำบลหมูสี บ้านขงพระเหนือและ บ้านเขาจันทร์ ตำบล ขงพระ
- 4) หน้าดินถูกชะล้าง มีปรากฏอยู่ใน 9 พื้นที่ตำบล รวมทั้งหมด 26หมู่บ้าน
- 5) ดินมีกรวดและทราย มีปรากฏอยู่ใน 7 พื้นที่ตำบล รวมทั้งหมด 21หมู่บ้าน
- 6) ดินดาน มีปรากฏอยู่ใน 5 พื้นที่ตำบลได้แก่ บ้านหนองเครือคต ตำบลกลางดง บ้านซำหวาย ตำบลหนองสาหร่าย บ้านหนองประดู่ปาก ตำบลขงพระ บ้านตะเคียนงาม ตำบลโป่งตาลอง บ้านซำน้อย และบ้านกุดโง้ง ตำบลวังไทร
- 7) ดินพรุ มีปรากฏอยู่ใน 1 พื้นที่ตำบล ได้แก่บ้านอ่างหิน ตำบลพญาเย็น
- 8) ดินตื้น มีปรากฏอยู่ใน 4 พื้นที่ตำบลได้แก่ บ้านไทยเจริญ ตำบลปากช่อง บ้านโป่งกระทิง ตำบลวังกะทะ บ้านหินเพิง ตำบลวังไทร และบ้านถนนโค้ง ตำบลพญาเย็น

6.1.1.3 ปัญหาผลผลิตทางการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตรทางด้านกสิกรรมมักจะมีปัญหาแมลงผลไม้และแมลงศัตรูพืชรบกวนเป็นจำนวนมาก เช่นฝักและไม้ผลต่างๆ ส่วนข้าวโพดมักจะประสบปัญหาในช่วงที่ข้าวโพดกำลังเห็บฝัก ฝักจะไม่ตกทำให้ผลผลิตข้าวโพดได้น้อย ในบางพื้นที่ความแตกต่างระหว่างผลผลิตต่อไร่แตกต่างกันอย่างมาก

ในเรื่องนี้ถามดิบนันพบว่า การจัดการด้านความสะอาดยังไม่ดีพอ ทั้งในแง่ของสภาพแวดล้อมและความสะอาดของนมจากอุปกรณ์รีดนม และคุณภาพของน้ำนมยังสามารถที่จะเพิ่มขึ้นได้อีกมากหากมีการเพิ่มอาหารเสริมหรือมีการปรับปรุงทางการให้อาหาร

6.1.1.4 ปัญหาตลาด

เป็นปัญหาค่อนข้างสำคัญมาก ที่เกษตรกรมักจะมีช่องทางการทำตลาดน้อยเนื่องจากโดยมากจะเป็นแต่เพียงผู้ผลิต ไม่คำนึงถึงการขายผลผลิตของตัวเอง ที่โดยมากจะถูกเอาเปรียบจากราคาตลาด โดยไม่สามารถกำหนดราคาขายเองได้ หรือบางครั้งผลผลิตของเกษตรกรเองน้อยไม่คุ้มค่าต่อการนำไปขายยังตลาดใหญ่ๆไกลออกไป จึงต้องถูกรวบรวมโดยพ่อค้าคน

กลาง หรือบางส่วนไม่มีเทคโนโลยีในการเก็บรักษาหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยตัวเกษตรกรเองได้

6.1.1.5 ปัญหานำผลผลิตไปขายไม่สะดวก

มักจะเกิดกับเกษตรกรที่อยู่ลึกเข้าไปจากโครงข่ายถนน หรือถนนมีสภาพเป็นดินลูกรังหรือดินในพื้นที่เอง เมื่อถึงฤดูฝน การนำผลผลิตเข้าออกก็จะยากลำบาก อย่างไรก็ตามปัญหาชนิดนี้เป็นปัญหาที่เกษตรกรมองว่าไม่สะดวกแต่ทางรัฐยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้ได้เนื่องจากยังไม่คุ้มในแง่เศรษฐกิจ

6.1.1.6 ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ

เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของเกษตรกรที่มักจะประสบกับราคาที่สูงในระยะเริ่มทำและเมื่อทำไปได้สักระยะเวลาหนึ่งราคาก็ตกลงมาเรื่อยๆ ณ ปัจจุบันนี้ ประสบปัญหามะม่วงล้นตลาด มะม่วงกิโลละ 1 บาท จนต้องตัดต้นมะม่วงทิ้ง ข้าวโพดในช่วงก่อนปลูกมีราคาสูงกิโลละ 5 บาทที่ความชื้น 14.5% หลังจากเกษตรกรปลูกและเก็บเกี่ยวนำไปขายได้กิโลกรัมละ 3.50 บาท ผู้นำเกษตรกรบางรายมีความคิดถึงเรื่องการแปรรูปผลผลิตแต่ก็ติดขัดปัญหาอื่นทั้งทางด้านเทคนิค เทคโนโลยี การตลาด และมักจะรอความหวังจากทางรัฐบาลสำหรับการแก้ปัญหาทั้งหมด

กรณีน้ำนมวัวดิบล้นตลาด

ในบางครั้งพบว่า น้ำนมวัวดิบล้นตลาด โดยหลายฝ่ายคิดว่า เกิดจากการวางแผนทางสหกรณ์ไม่ดีพอ และทางรัฐไม่ช่วยดูแล นมวัวดิบล้นตลาดจนต้องเททิ้ง โดยเททิ้งลงแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในที่สุด ในขณะที่ภาวะการบริโภคนมของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วอยู่มาก โดยหลักการตลาดแล้วน่าจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่มาก ควรส่งเสริมการบริโภคนมให้แพร่หลายยิ่งกว่านี้ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมให้หลากหลายยิ่งขึ้น

6.1.1.7 ปัญหาโรคระบาดสัตว์

จะเกิดในช่วงฤดูร้อน ได้แก่โรคพิษสุนัขบ้า โรคระบาดในไก่

6.1.2 ปัญหาทางการค้าและการบริการ

ด้านการค้าและการบริการแม้จะกระจุกตัวอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากช่อง แต่ก็ยังมีระบบกระจายสินค้าลงไปยังแต่ละหมู่บ้าน ผ่านพ่อค้าเร่ ที่สามารถเสนอขายสินค้าในแต่ละหมู่บ้านได้

อย่างทั่วถึง ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาการจอดรถที่มีไม่เพียงพอในพื้นที่ตลาดเช้ามืด ไม่สะดวกในการขนสินค้าขึ้นลง ส่วนในตลาดสดเทศบาลมีปัญหาระเบียบการตั้งแผงร้านค้าเข้าไปในพื้นที่ถนน ทำให้พื้นที่ถนนแคบลง ประกอบกับทางเทศบาลจัดให้รถเดินทางเดียวบริเวณริมถนนมิตรภาพ ทำให้รถขนาดเล็กต้องเข้ามาวิ่งในเขตตลาด ทำให้ไม่สะดวกและบ่อยครั้งเกิดปัญหารถติดใจกลางตลาดสดเทศบาล โดยเฉพาะในช่วงเวลาเช้า(7:00-8:00 น.)และเย็น (16:00-17:00 น.) ร้านค้าส่วนมากในตลาดสดเทศบาลกลับมีไว้เป็นเพียงสถานที่เก็บของ

ทางด้านการค้าส่งค้าปลีก ปัญหาส่วนใหญ่จะสืบเนื่องมาจากการที่มีห้างค้าส่งรายใหญ่ๆ หรือร้านค้าสะดวกซื้อที่เป็นแฟรนไชส์จากต่างประเทศเข้ามาแย่งตลาดภายใน แม้ว่าห้างค้าส่งรายใหญ่ๆจะอยู่ในเขตเมืองนครราชสีมาหรือเมืองสระบุรีก็ตาม บ่อยครั้งที่ชาวปากช่องเองเมื่อมีธุระในเมืองนครราชสีมาหรือเดินทางจากกรุงเทพฯผ่านเมืองสระบุรีก็จะแวะซื้อสินค้าในห้างค้าส่งรายใหญ่ๆเหล่านี้ ทำให้ร้านค้าส่งรายย่อยๆในเขตเทศบาลมีสภาพเศรษฐกิจที่ซบเซาลง

ส่วนร้านค้าสะดวกซื้อนั้นเป็นเพราะร้านขายสินค้าเบ็ดเตล็ดท้องถิ่นไม่สามารถปรับปรุงคุณภาพของร้านในแง่ของความแน่นอนของความหลากหลายและปริมาณสินค้า จำนวนเวลาทำการ ตลอดจนทำเลที่ตั้ง ฯลฯ จึงทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้กับร้านค้าสะดวกซื้อที่เป็นแฟรนไชส์จากต่างประเทศได้ ร้านค้าปลีกในท้องถิ่นเองก็ประสบปัญหาการขาดเงินทุนในการสต็อกสินค้า ปรับปรุงสภาพของร้าน ความหลากหลายของสินค้าก็มีน้อย

6.1.3 ปัญหาทางการอุตสาหกรรม

บางโรงงานเท่านั้นที่มีปัญหาเรื่องน้ำเสียหรือเรื่องกลิ่นเหม็น ส่วนด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์เช่นกุนเชียงจะมีปัญหา คือ ผู้ประกอบการบางรายจะไม่ทราบว่าทำโมรสชาติของกุนเชียงก็พอๆ กัน เนื้อหมูหรือเครื่องปรุงต่างๆ ก็มาจากแหล่งเดียวกัน แต่ทำไมบางรายสามารถขายได้ถึงกิโลกรัมละ 130 บาท ขณะที่ตัวเองขายได้เพียง กิโลกรัมละ 80-90 บาท

ในอุตสาหกรรมแปรรูปน้ำนมก็มีปัญหาของนมล้นตลาดส่งผลถึงภาคปศุสัตว์ที่เกษตรกรกำลังเผชิญปัญหานี้อยู่ และภายใน 1 ปีข้างหน้าการนำเข้านมผงราคาถูกกว่าต้นทุนการผลิตนมสดในประเทศจะเข้ามาตามข้อตกลงการค้าเสรี ทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงวัวนมเกิดความไม่มั่นใจในอนาคต จะทำให้การเลี้ยงวัวนมในประเทศและในพื้นที่ด้อยคุณภาพลงไปเรื่อยๆ

อุตสาหกรรมซ่อมแซม/ผลิตเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร เป็นการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่นเท่านั้น ปัญหา คือ มักจะขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียว ซึ่งในขณะนี้ถือว่า อยู่ในสภาพที่ตกต่ำ

อุตสาหกรรมหินอ่อนหินแกรนิตได้ผ่านยุคที่มีความตกต่ำทางด้านนการก่อสร้างและมีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวภายหลังจากนี้ ซึ่งปัญหานี้ขึ้นอยู่กับความเจริญภาคก่อสร้างในรัดับชาติเป็นสำคัญ หลายโรงงานพยายามที่จะผลิตผลิตภัณฑ์หินอ่อนหลายประเภทเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่ม

6.1.4 ปัญหาทางสิ่งแวดล้อม/ภัยธรรมชาติ

ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติแบ่งออกได้เป็น

6.1.4.1 ปัญหาทางด้านน้ำ

ปัญหาทางด้านทรัพยากรน้ำ ได้แก่ ปัญหาอุทกภัย (น้ำท่วม) มีบ้างในบางพื้นที่แต่ไม่เกินสองชั่วโมงระบายได้ทัน และปัญหาแล้งจัด โดยพบว่าส่วนใหญ่จะไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่นพื้นที่ตำบลพญาเย็น แต่แล้งเป็นบางปีเท่านั้น

6.1.4.2 สภาพสิ่งแวดล้อมเป็นพิษหรือถูกทำลาย

ปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาป่าชุมชนถูกทำลาย ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีมาก ทำให้โครงสร้างของดินเสีย ดินจะแข็งและจับตัวแน่น ปัญหาน้ำเน่าเสียจากการทิ้งน้ำมดปลลงน้ำ(จากการล้างตลาด) นอกจากนี้เมื่อฝนชะล้างสารเคมีจากพื้นที่การเกษตรลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้น้ำปนเปื้อนไปด้วย ปัญหากลิ่นเหม็น (จากโรงงาน ฯลฯ) ในพื้นที่ตำบลหนองน้ำแดงมีฟาร์มหมูฟาร์มไก่ทำให้เกิดปัญหาฟาร์มปล่อยกลิ่นมาในเวลาตอนกลางคืนจะเหม็นมาก ปัญหาฝุ่นละอองฝุ่นควัน ในพื้นที่ตำบลหนองน้ำแดงมีโรงโม่หินมาก ทำให้เกิดฝุ่นละอองมากจากการระเบิดหิน

6.1.5 ปัญหาทางโครงสร้างพื้นฐาน

ปัญหาทางโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก มีบางหมู่บ้านที่ยังเป็นถนนลูกรังอยู่พบว่าเด็กนักเรียนเดินทางไม่สะดวก เมื่อถึงฤดูฝนทำให้ถนนขาดและลื่นเป็นหลุมเป็นบ่อ ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในพื้นที่ตำบลหนองน้ำแดงไม่สามารถขุดเจาะน้ำบาดาลได้ในบางหมู่บ้านเช่น บ้านธารมวงคล ม. 9 และบ้านหนองมะกูด โดยต้องเจาะลึกถึงกว่า 200 เมตร บางครั้งก็ได้น้ำไม่พอเพียง

6.1.7 ปัญหาทางสังคม

ปัญหาทางสังคมมี ได้แก่ ปัญหาการขาดคนหนุ่มสาวที่จะมาสืบต่อการพัฒนาอำเภอปากช่อง ซึ่งนับว่า เป็นปัญหาหลักโดยเฉพาะในเขตเมืองที่เมื่อศึกษาในพื้นที่จนถึงระดับ ม.3 หรือ ม.6 แล้วชาวตลาดปากช่องมักจะส่งลูกหลานไปเรียนต่อยังกรุงเทพฯ ส่งผลให้ต้องเข้าไปสู่ระบบการศึกษาที่เน้นตลาดแรงงานในส่วนกลาง เช่น วิชาแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ บัญชี เกษิต สถาปนิก ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีงานในส่วนกลางหรือไปทำงานในแหล่งงานตามจังหวัดใหญ่ๆทั่วประเทศ มีปริมาณน้อยมากที่กลับมารับช่วงกิจการต่อบรรพบุรุษ หรือได้งานในราชการหรือเอกชนที่เป็นลูกหลานของชาวปากช่องเอง

ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วทรัพยากรบุคคลอันมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นจะไปรวมตัวกันอยู่แต่ในส่วนกลาง ทำให้ท้องถิ่นสูญเสียโอกาสทางการพัฒนา ขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าที่จะมาร่วมช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดต่อไป ซึ่งถ้าจะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “สมองไหล” ก็คงจะได้

นอกจากนี้ยังมีปัญหาโจรสลัด เกิดจากการที่รัฐปราบปรามยาเสพติด ทำให้เกิดการลักขโมยมากขึ้น นับว่า เป็นปัญหาที่บั่นทอนจิตใจของเกษตรกรเป็นอันมาก เมื่ออยู่ในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต แต่มีโจรสลัดมาเก็บเกี่ยวแทนขามค้ำคืน โดยไม่เป็นเรื่องถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตที่บางครั้งต้องพยายามเก็บเกี่ยวก่อนที่จะมีผู้อื่นเก็บเกี่ยวให้แทน ปัญหายาเสพติดหลังจากรัฐปราบปรามยาเสพติดก็หมดไป แต่คงจะต้องเฝ้าระวังไม่ให้กลับมาใหม่ ปัญหาโรคระบาดคนที่จะเกิดในบางช่วงเช่นไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลหนองน้ำแดง มีอยู่ 5-6 รายในช่วงเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม ปัญหาการไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ แม้ว่ารัฐช่วยเรื่องทุน แต่ไม่พอเพียง รัฐไม่แบ่งตามขนาดหรือจำนวนประชากรของหมู่บ้านเกษตรกรต้องกู้เงินจากพ่อค้านายทุน เสียดอกเบี้ยสูง ร้อยละ 10-20 บาท ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลหนองน้ำแดง ที่มีโรงงานอยู่มากจึงต้องจ้างแรงงานจากนอกพื้นที่ ท้ายสุดเป็นปัญหาการตกงานไม่มีงานทำ ที่มักจะเป็นปัญหาด้านการขาดแหล่งงานในพื้นที่ตำบลพญาเย็น

6.2 ศักยภาพและข้อจำกัด

สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านที่สำคัญได้แก่

6.2.1 ศักยภาพและข้อจำกัดทางการเกษตร

ถึงแม้ภาคเกษตรกรรมจะเต็มไปด้วยปัญหามากมาย หากแต่ถ้าสามารถแก้ปัญหาหลักทางด้านผลตอบแทนทางภาคเกษตรกรรมได้ ก็จะสามารถนำภาคเกษตรเข้าสู่ภาวะการแข่งขันได้ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภาค หรือกระทั่งภูมิภาคได้

จากการที่พื้นที่นี้เป็นที่ทำกรเกษตรมานาน มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนมากประกอบทั้ง การที่เกษตรกรรมมีพื้นฐานจากการอพยพมาจากหลายแหล่งจากหลายภาคของประเทศด้วยกันทำให้เกิดภูมิความรู้ที่หลากหลายติดตัวเกษตรกรมา เกษตรกรบางรายมาจากทางภาคเหนือก็จะนำเอาความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้ผลหรือพืชกิ่งหนาว บางรายจะปลูกกุหลาบหรือดอกหน้าวัวที่ต้องใช้การควบคุมอุณหภูมิในบางฤดู ส่วนที่มาจากภาคกลางก็จะถนัดในการปลูกไม้ผลและพืชผัก ส่วนที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็จะถนัดการปลูกพืชไร่ทำนาไร่ หรือเลี้ยงสัตว์เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีศักยภาพในการทำกรเกษตรค่อนข้างหลากหลายมาก

นอกจากนี้ จากการที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชทันตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้โดยง่าย เช่นการปลูกพืชผักชีวภาพ ในขณะนี้มีการลงทุนไปแล้ว 3 ราย มีการจัดทำโรงเรือนอันทันสมัย ลงทุนไปรายละเอียดไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท เช่น สวนบ้านไร่ปวีศ เป็นต้น

ในส่วนของสถาบันทางวิชาการนั้นมีอยู่หลายสถาบันทั้งในพื้นที่เองและในพื้นที่ใกล้เคียง เช่นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่มีการเรียนการสอนทางด้านวิศวกรรมกรเกษตร ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านวิทยาศาสตร์อาหาร ฯลฯ แม้ขณะนี้ท้องถิ่นจะยังไม่ได้มีส่วนร่วมกับทางมหาวิทยาลัยในการพัฒนาการเกษตรหรือกิจกรรมต่อเนื่องทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดก็ตาม หากแต่ถ้าสามารถดึงเอาศักยภาพของสถาบันทางวิชาการนี้ร่วมกับท้องถิ่น ก็จะสามารถผลักดันยกระดับความก้าวหน้าทางการเกษตรให้ทันกับความต้องการของประเทศหรือแม้ในระดับนานาชาติได้

ส่วนข้อจำกัดก็เป็นทางด้านกายภาพที่พื้นที่เป็นเนินเขาถูกพายุยกต่อการจัดการด้านชลประทานขนาดใหญ่ ดินบางพื้นที่มีความสามารถในการกักเก็บน้ำน้อย บางพื้นที่ยังขาดความชอบธรรมในพื้นที่ทำกิน เป็นข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย บางครั้งความหลากหลายของการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ก็ทำให้เกิดความอ่อนแอในด้านการสำรอง โดยเฉพาะการขาดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมบนพื้นฐานของการแข่งขันกันแต่ร่วมมือกัน นอกจากนี้ ยังมีการแข่งขันทางการใช้ที่ดิน

ประเภทเพื่อการอยู่อาศัยและการพักผ่อน ส่วนผลงานวิจัยยังคงต้องปรับหรือมีการนำผลงานวิจัย
ลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น หรือทำงานวิจัยให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

สามารถสรุปศักยภาพและข้อจำกัดได้ดังตาราง 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงศักยภาพและข้อจำกัดทางการเกษตร

	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
ด้านการเกษตร	มีเนื้อที่ทางการเกษตรมาก	บางพื้นที่ยังขาดความชอบธรรมในพื้นที่ทำกิน เป็นข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย
	ดินอุดมสมบูรณ์ในภาพรวมมีปัญหาในบางพื้นที่แต่ไม่รุนแรง	ดินบางพื้นที่มีความสามารถในการกักเก็บน้ำน้อย
	ปริมาณน้ำฝนค่อนข้างพอเพียง	ภูมิประเทศเป็นเนินเขาสูงชัน ยากต่อการจัดการทางการชลประทานขนาดใหญ่
	อุดมภูมิค่อนข้างเย็นสบาย ค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ทำให้สามารถเพาะปลูกพืชกึ่งหนาวบางชนิดได้	ขาดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วม บนพื้นฐานของการแข่งขันกันแต่ร่วมมือกัน
	โครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างพร้อม	
	มีปัญหาทางภัยธรรมชาติน้อยหรือไม่รุนแรง	
	ได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง ท้องถิ่นมีการแข่งขันกันสูงนำไปสู่การพัฒนา	ทำให้มีการแข่งขันทางการใช้ที่ดินประเภทเพื่อการอยู่อาศัยและการพักผ่อน
	มีความหลากหลายทางการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์เช่น การเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีสูง การเกษตรพืชกึ่งหนาว การเกษตรชีวภาพ การเลี้ยงกวางแพะ แกะ หรือนกกระจอกเทศ	บางครั้งความหลากหลายก็ทำให้เกิดความอ่อนแอในด้านการท่องเที่ยว
	มีสถาบันทางเทคโนโลยีชีวภาพที่มีชื่อเสียงของประเทศได้แก่ มทส. ใกล้เคียง	ยังคงต้องปรับหรือมีการนำผลงานวิจัยลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น หรือทำงานวิจัยให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น
	มีสถาบันทางการวิจัยด้านการเกษตรหลายแห่งในพื้นที่หรือในพื้นที่ใกล้เคียง	
มีช่องทางการตลาดกว้าง ทั้งใกล้กรุงเทพ ตลาดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือกระทั่งส่งออกไปต่างประเทศผ่านทางท่าเรือในภาคตะวันออก		

6.2.2 ศักยภาพและข้อจำกัดทางอุตสาหกรรม

จากแนวโน้มความต้องการอาหารในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด และจากศักยภาพของประเทศไทยที่มีโอกาสผลิตอาหารป้อนตลาดโลก โดยเฉพาะอาหารสำเร็จรูป เช่น ข้าวกระป๋อง ข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋อง ผลไม้แปรรูป โดยในจังหวัดนครราชสีมาโดยเฉพาะในเขตอำเภอปากช่องมีวัตถุดิบมากมายที่จะสนับสนุนการผลิตเหล่านี้

6.2.2.1 ศักยภาพทางอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตเกษตร

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรยังนับว่ามีตลาดกว้างอีกมาก เช่น จากข้าวโพดหวานสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้จากการบรรจุกระป๋องเป็นข้าวโพดหวานต้มบรรจุกระป๋อง หรืออาจทำซูปข้าวโพดบรรจุกระป๋องส่งขายยังตลาดทั่วประเทศหรือในต่างประเทศได้ นอกจากนี้ ยังสามารถทำเป็นน้ำข้าวโพดที่มีรสชาติที่สดชื่นเป็นที่นิยมและกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด

การแปรรูปผลผลิตของอู่นกนับว่า เป็นทางเลือกอีกอย่างของเกษตรกร สามารถพัฒนาไปเป็นไวน์อู่นกหรือทำเป็นอู่นกวนที่มีรสชาติดี แม้ว่า ในเรื่องของไวน์อู่นกยังต้องพัฒนาอีกมากในเรื่องของรสชาติ แต่ก็นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี อาจจะมุ่งผลิตไวน์ในระดับกลางถึงระดับล่างก่อนแล้วค่อยๆ สร้างตราสินค้าขึ้นมา ซึ่งจะสามารถทดแทนการนำเข้าไวน์ต่างประเทศได้ในบางส่วน ตลาดท้องถิ่นจึงนับว่าสำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาอุตสาหกรรมไวน์ สามารถตรวจสอบได้ว่าร้านอาหารในท้องถิ่นมีการ บริการไวน์บ้างหรือไม่ซึ่งสะท้อนถึงความแพร่หลายในการบริโภคไวน์ รสนิยมของผู้บริโภค ความพึงพอใจของผู้บริโภค หากผลิตภัณฑ์ไวน์มีคุณภาพที่ดีและร้านอาหารส่วนใหญ่ในท้องถิ่นมีการส่งเสริมการบริโภคไวน์ให้แก่คนในท้องถิ่นและให้แก่นักท่องเที่ยวแล้ว ท้ายที่สุดจะไปส่งเสริมให้อุตสาหกรรมไวน์ก้าวหน้าไปยังทิศทางที่ต้องการได้ และในขณะนี้ มีผลิตภัณฑ์อู่นกวนรสชาติอร่อยเสนอขายแก่ผู้บริโภคบ้างแล้ว

ในด้านการแปรรูปกุนเชียงก็เช่นกัน ปัจจุบันนี้สามารถส่งไปแข่งกับตลาดทางภาคเหนือภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ นอกจากนี้ ยังหากสามารถส่งไปขายยังต่างประเทศในแถบถิ่นที่มีคนจีนอาศัยอยู่ ซึ่งหมายถึงเกือบทั่วโลก หากแต่ยังต้องปรับปรุงขนาด รสชาติและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตลาดในต่างประเทศที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดของกุนเชียงควรจะลดลงมาให้มีปริมาณที่พอสำหรับคนหนึ่งคนที่จะรับประทาน การนำเข้าปรุงผ่านเตาอบไมโครเวฟ เวลาที่ใช้ รูปแบบหีบห่อที่สามารถเก็บกุนเชียงไว้ได้นาน รวมทั้ง ความหลากหลายของรสชาติเช่นมีการผสมเครื่องยาจีน หรือมีกลิ่นกระเพราหรือไม่ มีปริมาณไขมันน้อยลงหรือไม่ แม้ว่าปัจจุบันจะมีกุนเชียงปลา กุนเชียงเห็ดหอม แต่ยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก

การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อหมูก็นับว่ายังมีอนาคตที่ดี เนื่องจากยังเป็นที่ต้องการของตลาดอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นกุนเชียง แหนม หมูยอ หมูแผ่น หมูแดดเดียว ฯลฯ ซึ่งในพื้นที่อำเภอปากช่องมีชื่อเสียงอยู่แล้ว ก็สามารถสร้างตราสินค้าให้ติดตลาดได้

6.2.2.2 ศักยภาพอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากนม

ผลิตภัณฑ์นมนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับคนทุกเพศทุกวัย มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและการดำรงชีพ โดยมีองค์ประกอบใกล้เคียงกับนมแม่มาก ให้สารอาหารที่เป็นพลังงานและโปรตีน ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสุขภาพและร่างกาย และจากความจริงที่ว่า ในพ.ศ. 2544 คนไทยดื่มนมเฉลี่ย 9.57 กก./คน/ปี โดยที่คนไทยบริโภคนมในปริมาณที่น้อยมากเมื่อเทียบกับชาติอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว เช่น

อเมริกา	ดื่มนมเฉลี่ย	254	กก./คน/ปี
อังกฤษ	ดื่มนมเฉลี่ย	230	กก./คน/ปี
ออสเตรเลีย	ดื่มนมเฉลี่ย	233	กก./คน/ปี
นิวซีแลนด์	ดื่มนมเฉลี่ย	210	กก./คน/ปี
ญี่ปุ่น	ดื่มนมเฉลี่ย	68	กก./คน/ปี

(ที่มา : องค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย)

ถ้าหากคนไทยดื่มนมวันละ 1 แก้ว หรือประมาณ 200 ซีซี ทุกวันจะได้อัตราการบริโภคนมต่อปีเป็น 73 กก./คน/ปี ดังนั้น หากตั้งเป้าหมายไว้เช่นนี้โอกาสในการเพิ่มปริมาณการบริโภคยังมีช่องว่างได้อีกมาก นำนมดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศ กว่าร้อยละ 95 จะเข้าสู่อุตสาหกรรมการผลิตนมพร้อมดื่ม และประมาณร้อยละ 40 ของปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่ม จะเข้าสู่โครงการอาหารเสริม(นม) สำหรับผลิตภัณฑ์นมอื่นๆประเทศไทยมีการนำเข้ามาเพื่อการบริโภค เช่นนมผงเลี้ยงทารก เนยแข็ง ฯลฯ หรือเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเช่น การทำไอศกรีม นมข้นหวาน นมบั้งต่างๆ เครื่องดื่มที่ส่วนผสมของนม ฯลฯ โดยในปี 2544 ประเทศไทยมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด 162,003 ตัน มีมูลค่า 12,868 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ที่มีการนำเข้าคือ

- นมผงขาดมันเนย ปริมาณ 58,823 ตัน (คิดเป็นสัดส่วนการนำเข้า 36.31 % ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด) โดยมีมูลค่าการนำเข้า 5,824 ล้านบาท
- นมผงเต็มมันเนย ปริมาณ 26,789 ตัน (คิดเป็นสัดส่วนการนำเข้า 16.54 % ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด) โดยมีมูลค่าการนำเข้า 2,480 ล้านบาท

- หางเนย ปริมาณ 36,901 ตัน (คิดเป็นสัดส่วนการนำเข้า 22.78 % ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด) โดยมีมูลค่าการนำเข้า 1,048 ล้านบาท

(ที่มา : องค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย)

นอกจากนี้ หากมีการส่งเสริมหาเทคโนโลยีการผลิตเนยหรือผลิตภัณฑ์จากนมเช่นน้ำสลัดฯลฯ ที่มีมูลค่าสูงยิ่งขึ้นไป เพื่อทดแทนการนำเข้า ก็จะเป็นการสร้างงานและเพิ่มความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมให้มากยิ่งขึ้น โดยในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี นับว่าเป็นแหล่งการผลิตน้ำนมที่สำคัญมากของประเทศไทย

สามารถสรุปศักยภาพและข้อจำกัดได้ดังตาราง 6.2

ตารางที่ 6.2 แสดงศักยภาพและข้อจำกัดทางการอุตสาหกรรม

	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร/ อุตสาหกรรมนม	มีทรัพยากรในภาคการเกษตรหลากหลายทั้งการ กลีกรกรรมและการปศุสัตว์ทั้งภายในอำเภอปากช่องเอง และจากอำเภอใกล้เคียงรวมถึงจังหวัดอื่นโดยรอบ	ขาดการพัฒนาไปจนถึงที่สุดของ ห่วงโซ่มูลค่า
	มีผู้ประกอบการที่มีความรู้ความสามารถอยู่มาก เป็นผู้นำทางการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการปศุสัตว์	ผู้ประกอบการขาดความเข้าใจในการทำธุรกิจให้สามารถแข่งขันกันได้ ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ
	ยังมีตลาดกว้างขวางสำหรับการบริโภคผลิตภัณฑ์จากนมและจากสินค้าเกษตร	เอกชนหลายแห่งยังขาดการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมภาวะและสุขอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพ
		ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งวิจัยและพัฒนา
อุตสาหกรรมเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร	มีโอกาสสำหรับการพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตรในพื้นที่ราบสูง โดยสามารถรวบรวมเทคโนโลยีที่คิดได้ในประเทศ ผลิตและจัดจำหน่ายไปได้ทั่วประเทศตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง	ขาดการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งใหม่และเก่า
	มีผู้ประกอบการรายย่อยอยู่เป็นจำนวนมากกระจายไปทั่วอำเภอและกระจุกตัวอยู่ในเขตเทศบาลอยู่เป็นจำนวนมาก	ขาดการรวมกลุ่มกันพัฒนา ผู้ประกอบการรายย่อยไม่มียุทธศาสตร์ร่วมกัน
	มีสถาบันทางการศึกษาสนับสนุน ได้แก่ คณะวิศวกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	ขาดสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นระดับวิทยาลัยเทคนิค

6.2.3 ศักยภาพและข้อจำกัดทางการค้าการบริการ

ด้านการค้าและการบริการโดยเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลปากช่องนับว่า มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากโดยสามารถให้บริการแก่อำเภอข้างเคียงหรือในจังหวัดใกล้เคียง เช่น อำเภอเมืองหลักจังหวัดสระบุรี โดยพื้นที่ตลาดอื่นนอกเหนือจากที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเช่นที่เทศบาลตำบลกลางดง เมืองสูงเนิน เทศบาลเมืองสีคิ้วหรือเทศบาลตำบลมวกเหล็กในเขตจังหวัดสระบุรี ก็ยังไม่สามารถแข่งขันกับพื้นที่การค้าและบริการในเขตเทศบาลตำบลปากช่องได้ ซึ่งตลาดเหล่านี้ยังคงพึ่งพาการค้าและบริการบางประเภทจากตลาดในเขตเทศบาลตำบลปากช่อง ด้วยตลาดการค้าและบริการในเขตเทศบาลปากช่องมีขนาดใหญ่เพียงพอ มีความหลากหลายของสินค้าและบริการ มีความสะดวกในการเข้าถึง มีพื้นที่จอดรถและโครงข่ายคมนาคมที่สะดวก ทำให้ตลาดพื้นที่เทศบาลยังคงขยายตัวทางเศรษฐกิจ ประกอบกับอำเภอปากช่องมีสาขาการท่องเที่ยวที่เด่น การขายผลผลิตทางเกษตรกรรมทั้งขายส่งตลาดส่วนกลางหรือเป็นร้านค้าขายริมทางที่สามารถเพิ่มมูลค่าได้ อุตสาหกรรมในท้องถิ่นก็มีความสามารถนำเงินตราเข้ามาช่วยขยายปริมาณการค้าส่งและค้าปลีก ให้คงคึกคักอยู่เสมอ แม้ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำก็ไม่ได้ทำให้เศรษฐกิจของอำเภอปากช่องซบเซาลงไปมากพอทรงตัวอยู่ได้

นอกจากนี้ ทางด้านทำเลที่ตั้งก็นับว่ามีความสำคัญมาก โดยเป็นประตูผ่านเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด หากเข้าผ่านจากกรุงเทพฯ ทำให้เพิ่มศักยภาพทางการค้าส่งและค้าปลีก ในรูปแบบต่างๆ หรือเป็นจุดแวะพัก

ข้อจำกัดของการค้าส่งและค้าปลีกจึงตกอยู่ที่ ยังคงต้องพึ่งพาการขยายตัวทางเศรษฐกิจในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาการเกษตร สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการอุตสาหกรรม เป็นหลัก

สามารถสรุปศักยภาพและข้อจำกัดได้ดังตาราง 6.3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.3 แสดงศักยภาพและข้อจำกัดทางการค้าส่งและค้าปลีก

	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
ด้านการค้าส่งและค้าปลีก	ได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง สามารถให้บริการแก่พื้นที่ข้างเคียงเช่น อ.มวกเหล็ก อ.ลำพญากลางในจังหวัดสระบุรีและ อ.วังหมี่ จังหวัดนครราชสีมา	ยังคงพึ่งการจับจ่ายใช้สอยจากภาคการเกษตรสูง
	มีตลาดค้าขายขนาดใหญ่ ที่มีสินค้าและบริการหลากหลายพร้อมให้บริการเกือบ 24 ชั่วโมง	
	สินค้าบางประเภทมีตลาดที่ใหญ่ในระดับประเทศ เช่น กุนเชียง หมูยอ ทำให้สามารถนำเงินตราเข้ามาสร้างความเจริญภายในอำเภอได้	
	มีผู้ประกอบการในท้องถิ่นจำนวนมากและมีการแข่งขันกันสูงนำไปสู่การพัฒนา	ขาดความร่วมมือกันเจาะตลาดหรือหาตลาดใหม่ร่วมกัน
	ได้รับผลจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทำให้การค้าส่งและค้าปลีกขยายตัวเป็นอย่างมาก	

6.3 นโยบายที่เกี่ยวข้อง

เนื่องด้วยจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีจุดเด่นในหลายๆด้าน และยังเป็นจังหวัดที่มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อไปในอนาคต จุดเด่นและโอกาสในการพัฒนาที่สำคัญได้แก่

- 1) จังหวัดนครราชสีมาได้เปรียบเชิงทำเลที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าในระดับภาคและเป็นประตูสู่อินโดจีน
- 2) เป็นแหล่งอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออก
- 3) เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 4) เป็นแหล่งเกษตรกรรม แหล่งผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมเกษตร ศูนย์กลางรวบรวมผลิตผลการเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพืชเศรษฐกิจได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย และสัตว์เศรษฐกิจได้แก่ ไก่เนื้อ โคเนื้อ ไก่เนื้อ และสุกร
- 5) เป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง ครอบคลุมด้วยราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนกลางในระดับภาค

- 6) เป็นศูนย์กลางการด้านการศึกษาโดยจัดการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาถึง 8 แห่ง
- 7) เป็นศูนย์กลางการบริการสาธารณสุข การแพทย์ระดับจังหวัด
- 8) มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลำตะคอง แม่น้ำมูล
- 9) จังหวัดนครราชสีมามีประชากรมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีประชากรมากเป็นอันดับที่สองของประเทศประมาณ 2.6 ล้านคน ซึ่งมีกำลังแรงงานถึง 1.5 ล้านคน
- 10) มีสถาบันทางการเงิน ธนาคารพาณิชย์จำนวนมาก
- 11) เป็นแหล่งอารยธรรม ศิลปวัฒนธรรมและโบราณคดีที่สำคัญของประเทศ
- 12) เป็นจุดศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 13) มีฐานการเกษตรอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งและหลากหลาย
- 14) ที่ดินยังมีราคาถูก
- 15) เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรม ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์
- 16) อยู่ในเขต 3 ของ BOI ซึ่งได้รับสิทธิและประโยชน์สูงสุดหลายด้าน

6.3.1 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์การพัฒนาจังหวัด

จากศักยภาพของจังหวัดนครราชสีมา จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดดังนี้

6.3.1.1 วิสัยทัศน์

ในทศวรรษหน้า จังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการเกษตร อุตสาหกรรม และการพาณิชย์ มีการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานก้าวไกลไปสู่สากล นำสังคมสู่ความเข้มแข็งและมีคุณภาพ เป็นเมืองคนดี คุณภาพชีวิตดีและมีสุข

6.3.1.2 กลยุทธ์

เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ได้กำหนดไว้ จึงได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาเป็น 10 ด้าน คือ

1. การพัฒนาเมืองและชุมชน
2. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. การพัฒนาอุตสาหกรรม
4. การพัฒนาด้านการเกษตร
5. การพัฒนาด้านแรงงาน
6. การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต
7. การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
9. การพัฒนาด้านการพาณิชย์
10. การพัฒนาด้านการคมนาคมและการขนส่ง

โดยยกเว้นแผนงานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวกับอำเภอปากช่องดังนี้

- การพัฒนาด้านการพาณิชย์
- การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาด้านการคมนาคมและการขนส่ง

6.3.2 แผนงานโครงการของจังหวัดนครราชสีมาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อำเภอปากช่อง
แผนงานและโครงการของจังหวัดนครราชสีมาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อำเภอปากช่องได้แบ่ง
ออกเป็น 7 ด้านดังนี้

1. ด้านชุมชนเมืองและชนบท
2. ด้านการพัฒนาด้านการเกษตร
3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
4. ด้านแรงงาน
5. ด้านอุตสาหกรรม
6. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
7. ด้านการท่องเที่ยว

ที่มา : จากฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา ปี 2544
โดยได้สรุปเป็นตารางแผนงานดังต่อไปนี้

6.3.2.1 ด้านชุมชนเมืองและชนบท

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. ศูนย์ผลิตภัณฑท์ชุมชนและการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อำเภอปากช่อง ระยะเวลา 1 ปี (ขั้นตอนปฏิบัติการ)	78,000,000	จังหวัดนครราชสีมา
2. แผนแม่บทพื้นที่พิเศษเศรษฐกิจเมืองหนาวและการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว	อ.ปากช่อง อ.ปักธงชัย อ. วังน้ำเขียว ระยะเวลา 1 ปี (ขั้นตอนวางแผนผัง เมือง)		จังหวัดนครราชสีมา สนง. ผังเมืองจังหวัด สนง. เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สนง.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแบบครบวงจร	อ.เมือง/วังน้ำเขียว/ปาก ช่อง	10,000,000	การท่องเที่ยวจังหวัด เกษตรอำเภอ,มทส. อำเภอ
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	อ.วังน้ำเขียว/ปากช่อง	10,000,000	การท่องเที่ยวจังหวัด เกษตรอำเภอ,มทส. อำเภอ ป่าไม้อำเภอและมูลนิธิ ต่างๆ

6.3.2.2 ด้านการพัฒนาด้านการเกษตร

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
5. โครงการพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์	อ.เมือง/ปากช่อง/วังน้ำ เขียว	5,000,000	เกษตรอำเภอ,ศูนย์ส่งเสริม เกษตรชีวภาพ มทส.
6. โครงการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพรเพื่อบำรุงรักษาสุขภาพและเพื่อเป็นสารกำจัดศัตรูพืช	อ.สูงเนิน/ปากช่อง/วังน้ำ เขียว	5,000,000	สาธารณสุขอำเภอและร.พ. ประจำอำเภอ มทส.
7. โครงการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการผลิตผักปลอดสารพิษแบบครบวงจร	อ.วังน้ำเขียว/ปากช่อง/ เมือง/ครบุรี/เสิงสาง/พระ ทองคำ/ขามสะแกแสง	5,000,000	เกษตรอำเภอ,ศูนย์ส่งเสริม เกษตรชีวภาพ มทส.

8. โครงการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการผลิตไม้ผลกิ่งหนาวแบบครบวงจร	อ.วังน้ำเขียว/ปากช่อง	5,000,000	เกษตรอำเภอ, ศูนย์ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ มทส.
9. โครงการผลิตไก่เนื้อโคนมและผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร	อ. ปากช่อง/วังน้ำเขียว/ขามทะเลสอ	5,000,000	ปศุสัตว์อำเภอ พาณิชยและอุตสาหกรรมจังหวัด
10. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดินน้ำและป่าไม้	อ.วังน้ำเขียว/ปากช่อง/สีคิ้ว/ครบุรี/เสิงสาง	5,000,000	ศูนย์พัฒนาที่ดินเขต 3 เกษตรจังหวัด ป่าไม้จังหวัด
11. เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าคุ้มครองสายพันธุ์ไทย	อ.วังน้ำเขียว/ปากช่อง/สีคิ้ว/ปักธงชัย	5,000,000	ป่าไม้จังหวัด
12. แก้ปัญหาพื้นที่ทำกินของเกษตรกร	ทั้งจังหวัด	5,000,000	สปก. ป่าไม้จังหวัด

6.3.2.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
13. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภคในชุมชนเมือง	ปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้สามารถกักเก็บน้ำตามธรรมชาติให้เพียงพอต่อการบริโภคในชุมชนเมืองทุกอำเภอ		เทศบาลทุกแห่ง, อบต.
14. โครงการขยายเลขหมายให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและบริการด้านโทรศัพท์สาธารณะครบทุกหมู่บ้าน			
15. ติดตั้งระบบ Internet	ทุกอบต.และโรงเรียน		
16. เพิ่มช่องทางการเดินรถไฟเป็น 2 ช่องทางเดินรถไฟจาก กทม.-นม.	-ระยะที่ 1 จากททม.-ชุมทางแก่งคอย ภายในปี 2547 -ระยะที่ 2 ขยายจากชุมทางแก่งคอย-นม.		รฟท. กระทรวงคมนาคม
17. ก่อสร้างสถานีจ่ายไฟฟ้าให้ครอบคลุมรัศมี 30 กิโลเมตร	เพิ่มจากที่มีอยู่เดิม(ปี 2545-2555) อ.ครบุรี/ด่านขุนทด/ปากช่อง		การไฟฟ้าฝ่ายผลิต/การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

	(สถานีปากช่อง 2 และ 3)/เมือง (สถานีโคกกรวด สถานีหัวทะเล 2 และสถานีนครราชสีมา 3)/ ชุมพวง		

6.3.2.4 ด้านแรงงาน

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
18. บริหารการจัดหางานในประเทศ	ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ	1,240,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
19. บริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ	ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ	200,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
20. ควบคุมการทำงานของคนต่าง ด้าว	ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ	150,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
21. แนะนำอาชีพและส่งเสริมการ ประกอบอาชีพอิสระ	ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ	600,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
22. คุ้มครองการหางาน	ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ	200,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
23. โครงการสร้างผู้ประกอบการ ระดับท้องถิ่น	960 สถานประกอบการ (2545-2547)	67,200,000	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
24. โครงการสร้างศักยภาพแรงงานใน สถานประกอบการ	960 สถานประกอบการ (2545-2547)	25,056,000	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
25. โครงการพัฒนาศักยภาพผู้หางาน ทำใหม่	960 สถานประกอบการ (2545-2547)	29,520,000	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.3.2.5 ด้านอุตสาหกรรม

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะ เวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
26. ศูนย์เพาะบ่มอุตสาหกรรมชนบท และSMEs	1-3 ปี	30,000,000	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

6.3.2.6 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
27. โครงการสวนสาธารณะชุมชนเทศบาล	ปี 45 อ.ปากช่อง/สี่คิ้ว/โนนสูง/พิมายในเขตเทศบาลที่อยู่เส้นทางสายหลัก	500,000	สสจ.นม. ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต 5 เทศบาลอบต.
28. โครงการยกฐานะโรงพยาบาลชุมชนเป็นโรงพยาบาลทั่วไปขนาด 300 เตียง โรงพยาบาลปากช่องนานา	ปี 2545-2548	60,000,000	กรรมการสุขภาพระดับพื้นที่(กสพ.) สสจ.นม.

6.3.2.7 ด้านการท่องเที่ยว

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
29. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	ปี 2545-2547 โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ 1. ส่งเสริมองค์การบริหารชุมชนส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ 2. พัฒนาการบริหารจัดการของบุคลากรในชุมชนด้านการบริหารการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและได้มาตรฐาน 4. พัฒนาภูมิทัศน์ที่อยู่อาศัยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนขนาดเล็กให้สวยงาม	350,000,000	สำนักงานจังหวัด, ที่ทำการปกครองจังหวัด, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว, สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว, สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
30. โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติแบบยั่งยืน	ปี 2545-2549 โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ 1. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์	80,000,000	สำนักงานจังหวัด, ที่ทำการปกครองจังหวัด, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

	ทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาโดยคนในชุมชน 2. สร้างค่านิยมใหม่ในการท่องเที่ยว คือการท่องเที่ยวระบบนิเวศวิทยาให้มีความสำคัญแก่ธรรมชาติและ การดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย 3. พื้นฟูอนุรักษ์สภาพป่า พันธุ์ไม้ สัตว์ และระบบนิเวศวิทยา ซึ่งเป็นแหล่งอาหารแก่ชุมชนให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และไม่มีผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม		ครองสวนท้องถิ่น,ป่าไม้จังหวัด, สวนสัตว์นครราชสีมา, สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย/ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
31. โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	ปี 2545-2549 โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ 1. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาโดยคนในชุมชน 2. สร้างค่านิยมใหม่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. พื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน	100,000,000	สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด,องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาธิการ กรมศิลปากร สำนักงานการประถมศึกษา

6.3.3 โครงการที่อยู่ระหว่างการศึกษา

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่อยู่ในระหว่างการศึกษาได้แก่

6.3.3.1 โครงการทางด่วนมอเตอร์เวย์ บางปะอิน-นครราชสีมา

จะผลกระทบต่อการพัฒนาระบบชุมชน เส้นทางที่ผ่านจะสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่น เช่นวังน้ำเขียว ปักธงชัย เชื่อมโยงกับพื้นที่การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์อยุธยาในระดับมรดกโลก กับพื้นที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

6.3.3.2 โครงการทางรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-นครราชสีมา

มีผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะถ้าโครงการนี้สำเร็จ จะทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการเดินทางขนส่งมากขึ้น การคมนาคมทางรถไฟจะสะดวกสบายปลอดภัยและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเดินทางและการคมนาคมขนส่ง จะทำให้ความเจริญกลับมุ่งเข้าหารอบสถานีรถไฟมากขึ้น ยิ่งถ้ารัฐสนับสนุนการคมนาคมขนส่งทางรถไฟเป็นหลัก การเดินทางระหว่างเมืองโดยรถประจำทางหรือรถยนต์ส่วนบุคคลก็จะลดลง ซึ่งอำเภอปากช่องสามารถได้ประโยชน์สูงสุดจากการที่มีเส้นทางรถไฟตัดผ่านกลางอำเภอ และมีสถานีย่อยและหลักอยู่หลายสถานี ถ้าวางแผนเส้นทางถนนให้สอดคล้องจะส่งเสริมเส้นทางรถไฟซึ่งปัจจุบันให้กระจายการพัฒนาของสองฟากทางรถไฟที่แตกต่างกันมากลดลงไป จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาโครงข่ายคมนาคมออกไปจากสถานีต่างๆอย่างมากมาย นับว่าเป็นโครงการที่มีผลทางยุทธศาสตร์ทางการพัฒนาพื้นที่ที่สำคัญมาก นอกเหนือจากนี้ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรประกาศในวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 จะสนับสนุนรถไฟความเร็วสูงจากกรุงเทพฯไปยังจังหวัดนครราชสีมา โดยมีศูนย์รถขนส่งที่จะกระจายการเดินทางไปในส่วนที่เหลือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นการบรรเทาการจราจรไม่ให้เข้ามาในภาคกลางมากนัก นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงพื้นที่การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์อยุธยาในระดับมรดกโลก กับพื้นที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เช่นเดียวกับโครงการทางด่วนมอเตอร์เวย์ บางปะอิน-นครราชสีมา

6.4 แนวโน้มด้านต่างๆ ที่สำคัญ

แนวโน้มด้านต่างๆ ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

6.4.1 แนวโน้มทางด้านประชากร

ประชากรในเขตจังหวัดนครราชสีมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.69 %ต่อปี ส่วนในเขตอำเภอปากช่องนั้นมีอัตราเพิ่มถึงร้อยละ 1.12 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าของจังหวัดโดยรวมเกือบสองเท่าตัว ขณะเดียวกันภายในอำเภอปากช่อง ในเขตเทศบาลตำบลปากช่องมีอัตราการลดลงร้อยละ

ละ -0.12 ต่อปี ซึ่งหมายความว่าอัตราการเพิ่มโดยส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือในพื้นที่ชนบทนั่นเอง ส่วนการคาดการณ์นั้น แบ่งออกเป็นช่วงๆ ละ 5 ปี ใช้การคาดการณ์แบบ Linear Projection ดังตารางที่ 6.5

เมื่อเปรียบเทียบกับ การเพิ่มของประชากรในพื้นที่นอกเขตเทศบาลก็สอดคล้องกันคือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสูงสุดอยู่ตำบลหนองสาหร่าย มีอัตราเพิ่มร้อยละ 3.04 ต่อปี รองลงไปเป็นตำบลพญาเย็นและตำบลขงพระมีอัตราเพิ่มร้อยละ 2.83 และร้อยละ 2.64 ต่อปีตามลำดับ และต่ำสุดที่ตำบลคลองม่วง มีอัตราเพิ่มร้อยละ 0.49 ต่อปี

การคาดการณ์แบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลาๆ 5 ปี โดยอำเภอปากช่องจะมีประชากรครบ $200,000$ คนใน พ.ศ. 2556 และในเขตเทศบาลตำบลปากช่องจะมีประชากรต่ำกว่า $40,000$ คน ใน พ.ศ. 2553 ดังตารางที่ 6.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 6.5 แสดงการคาดการณ์ประชากรอำเภอปากช่องและจังหวัดนครราชสีมาภายใน 20 ปี จากปีฐาน 2536-2544

เขตการปกครอง	พ.ศ.	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2549	2554	2559	2564	อัตราเพิ่ม/ปี (%)
จังหวัดนครราชสีมา		2,431,500	2,463,870	2,467,831	2,494,516	2,510,839	2,534,287	2,540,662	2,546,311	2,565,685	2,651,591	2,732,383	2,813,174	2,893,965	0.69
อำเภอปากช่อง(รวมเทศบาล)		163,890	166,749	167,523	170,370	172,141	174,342	175,060	176,515	178,595	187,762	196,692	205,622	214,553	1.12
อำเภอปากช่อง(ไม่รวมเทศบาล)		123,204	126,303	127,507	128,752	131,233	133,249	135,078	136,299	133,093	142,484	151,532	160,581	169,629	1.00
เทศบาลตำบลปากช่อง		40,686	40,446	40,016	41,618	40,908	41,093	39,982	40,216	40,309	40,167	39,935	39,702	39,470	-0.12
เทศบาลตำบลกลางดง		0	0	0	0	0	0	0	0	5,193	5,110	5,225	5,340	5,454	NA

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎรและจากการวิเคราะห์ หมายเหตุ : NA = Not applicable ไม่สามารถคำนวณเนื่องจากเกิดการแยกเขตการปกครองออกเป็นเทศบาล

ตาราง 6.6 แสดงการคาดการณ์ประชากรอำเภอปากช่องแยกวัยตามอายุใน 20 ปี จากปีฐาน 2536-2544

เขตการปกครอง	พ.ศ.	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2549	2554	2559	2564	อัตราเพิ่ม/ปี (%)
ตำบลกลางดง		11,406	11,713	11,758	11,735	11,491	11,513	11,607	11,673	7,194	7,080	7,238	7,397	7,556	NA
ตำบลจันทน์ทึบ		13,995	14,216	14,204	14,241	14,448	14,672	14,875	14,987	15,151	15,839	16,564	17,290	18,016	1.03
ตำบลวังกะทะ		8,787	8,992	9,014	8,940	8,954	8,997	9,088	9,066	9,181	9,303	9,469	9,636	9,803	0.56
ตำบลบึงสุสี		10,331	10,462	10,565	10,777	10,932	11,124	11,343	11,370	11,492	12,324	13,096	13,869	14,641	1.40
ตำบลหนองเตาห้วย		19,590	20,427	21,148	21,698	22,484	23,079	23,538	23,813	24,347	27,538	30,484	33,429	36,375	3.04
ตำบลนางพระ		6,353	6,568	6,787	6,962	7,196	7,485	7,692	7,937	10,114	11,255	12,379	13,503	14,626	2.64
ตำบลโป่งตาลอง		4,781	4,921	4,884	4,881	5,040	4,987	5,040	4,996	5,056	5,215	5,361	5,506	5,651	0.72
ตำบลคลองมะแวง		9,037	9,245	9,234	9,262	9,286	9,327	9,382	9,366	9,388	9,600	9,777	9,955	10,132	0.49
ตำบลหนองน้ำแดง		7,316	7,456	7,562	7,621	7,738	7,848	7,933	8,074	8,213	8,713	9,247	9,781	10,316	1.53
ตำบลวังโพธิ์		9,963	10,127	10,162	10,271	10,414	10,434	10,569	10,634	10,688	11,172	11,622	12,072	12,522	0.91

เขตการปกครอง พ.ศ.	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2549	2554	2559	2564	อัตราเพิ่มปี (%)
ตำบลพญาเย็น	5,287	5,449	5,491	5,616	6,239	6,536	6,708	6,836	6,483	7,917	8,941	9,966	10,991	2.83
ตำบลปากช่อง	14,358	14,727	14,698	14,748	15,011	15,247	15,303	15,547	15,786	16,529	17,353	18,176	19,000	1.24
อำเภอปากช่อง (ไม่รวมเทศบาล)	123,204	126,303	127,507	128,752	131,233	133,249	135,078	136,299	133,093	142,484	151,532	160,581	169,629	1.00

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎรและจากกากรวิเคราะห์ หมายถึง : NA = Not applicable ไม่สามารถคำนวณเนื่องจากการแยกเขตการปกครองออกเป็นเทศบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
มหาวิทยาลัย

บทสรุป

ในบทนี้จะกล่าวถึงปัญหาทางด้านต่างๆ ศักยภาพและข้อจำกัด นโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้อง และแนวโน้มทางด้านต่างๆที่สำคัญ

ในส่วนของปัญหาในพื้นที่อำเภอปากช่องสามารถแบ่งระดับของปัญหาออกเป็น 3 ระดับ ดังตารางที่ 6.8

ตารางที่ 6.8 แสดงระดับของปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละระดับ

ปัญหาธรรมชาติ	ปัญหาโครงสร้าง / ระดับรัฐ	ปัญหาระดับเกษตรกร / กลุ่มเกษตรกร / ผู้ประกอบการ
อุทกภัย (น้ำท่วม)	ไม่มีที่ดินทำกิน	ขาดแคลนพันธุ์พืช
แล้งจัด	ปัญหาโรคระบาดสัตว์	ปุ๋ย / ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง
ประสบวาตภัย	สิ่งแวดล้อมเป็นพิษหรือถูกทำลาย	ขาดเทคโนโลยีการผลิต
	ปัญหาน้ำเน่าเสีย	ขาดเทคโนโลยีการแปรรูป
	กลิ่นเหม็น(จากโรงงาน ฯลฯ)	ปัญหาของดิน
	ฝุ่นละออง ฝุ่นควัน	ปัญหาผลผลิตทางการเกษตร
	การคมนาคมไม่สะดวก	ปัญหาตลาด
	การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค	ปัญหานำผลผลิตไปขายไม่สะดวก
	โจรผู้ร้าย	ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ
	ปัญหายาเสพติด	ปัญหาโรคระบาดสัตว์
	โรคระบาดคน	สิ่งแวดล้อมเป็นพิษหรือถูกทำลาย
	ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ	ปัญหาน้ำเน่าเสีย
	ขาดแคลนแรงงาน	กลิ่นเหม็น(จากโรงงาน ฯลฯ)
	ตกงาน ไม่มีงานทำ	ขาดคนหนุ่มสาวที่จะมาสืบต่อการพัฒนาอำเภอปากช่อง
		โจรผู้ร้าย
		ปัญหายาเสพติด
		โรคระบาดคน
		ขาดแคลนแรงงาน
		ตกงาน ไม่มีงานทำ

จะเห็นได้ว่า ปัญหาทางภัยธรรมชาตินั้นไม่รุนแรงมีเพียงบางพื้นที่ ในปัญหาโครงสร้างระดับรัฐหลายปัญหาเป็นส่วนที่ทางราชการกำลังดำเนินการอยู่เช่นปัญหายาเสพติด ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ ไม่มีที่ดินทำกิน ส่วนปัญหาระดับเกษตรกร / กลุ่มเกษตรกร / ผู้ประกอบการนั้นเป็นปัญหาที่

ต้องแก้ไขด้วยตัวเอง หรือเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่ม ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการการค้า การบริการ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว มักจะมีแนวทางแก้ไขในระดับองค์กรของแต่ละกลุ่มประเภทเอง หากแต่เมื่อมองทางด้านการแข่งขันของส่วนรวมในแต่ละสาขาการผลิตแล้วยังปรากฏปัญหาที่เป็นปัญหาร่วม ยกเว้นเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่มีปัญหาค่อนข้างหนักและมักจะไม่สามารถมองการแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง

จากการสังเกตปัญหาของเกษตรกรโดยทั่วไปในพื้นที่มีลักษณะดังนี้

- 1) เกษตรกรไม่มีความเป็นผู้ประกอบการ
- 2) เกษตรกรไม่มีความรู้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต หรือความรู้ทางด้านวิชาการไม่สนับสนุนอย่างเพียงพอ
- 3) เกษตรกรไม่มีความชำนาญทางด้านการตลาด
- 4) เกษตรกรไม่สามารถจัดการต้นทุน รอคัดความได้เปรียบทางด้านทรัพยากร หรือแรงงาน
- 5) ราคาถูก
- 6) ขาดการรวมตัวกันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 7) ไม่ปรับปรุงผลผลิตให้เข้าใกล้ผู้บริโภค(จึงจะสามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับตัวเองได้สูงสุด) โดยคิดแต่จะผลิตป้อนพ่อค้าคนกลาง/โรงงาน
- 8) ไม่มีความเก่งทางด้านใดด้านหนึ่งจริง
- 9) รอคัดให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือ
- 10) ขาดยุทธศาสตร์ในการทำการเกษตร

ในส่วนของศักยภาพทางด้านต่างๆ ศักยภาพทางด้านเกษตรและการท่องเที่ยวมีอยู่สูงที่สุด โดยเฉพาะการปลูกพืชไร่พืชสวนและการปศุสัตว์ ซึ่งเป็นพื้นฐานจากทรัพยากรที่อยู่ในพื้นที่เอง ไม่ว่าจะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ การได้เปรียบเชิงทำเลที่ตั้ง แหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นโยบายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดยังไม่เห็นยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนนโยบายการพัฒนาเส้นทางการขนส่งก็ยังไม่เป็นที่สรุป

ท้ายสุดเป็นเรื่องของแนวโน้มทางด้านประชากรก็ปรากฏว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นเส้นตรงเป็นการเพิ่มของประชากรโดยปรกติยังไม่มีผลต่อการตัดสินใจด้านการวางแผนนัก